

Aðalfundur SF
Reykjavík, 26. september 2008

Ábyrgar fiskveiðar, vottun og merki á íslenskar sjávarafurðir

Dr. Kristján Þórarinsson
stofnivistfræðingur LIÚ
varaformaður Fiskifélags Íslands

I. Yfirlit yfir verkefnið

2

Hvert er viðfangsefnið?

- Að svara kröfu fiskkaupenda um skjalfesta staðfestingu á því að Íslendingar stundi ábyrgar fiskveiðar sem telja megi sjálfbærar.
- Krafa snýst um vandaða fiskveiðistjórnun, þ.e.a.s. að afurð sé ekki fengin með ofveiði.
- Þarf að svara þessari kröfu á þeim forsendum sem við höfum undirgengist með lögum og alþjóðasamningum,
 - en ekki á forsendum sibreytilegra duttlunga fjölmargra umhverfissamtaka (Greenpeace, WWF, MSC, Friend of the Sea, o.s.frv.).

3

Markmið

- **Markmið verkefnisins er**
 - að búa til *tæki* til að sýna fram á að sjávarafurðir komi úr ábyrgum fiskveiðum og
 - að hjálpa innkaupastjórum verslanakeðja að svara neikvæðri umræðu og tryggja að þeir vilji áfram selja íslenskan fisk í verslunum sínum.
- Vottun og umhverfismerki eru meðal þeirra mörgu tækja sem beita þarf til að koma upplýsingum um ábyrgar fiskveiðar Íslendinga á framfæri við stóra kaupendur og aðra hagsmunaaðila erlendis.

4

Verkefni um staðfestingu og kynningu ábyrgra fiskveiða

- Verkefnið er á vegum sjávarútvegsins
 - Unnið á vettvangi Fiskifélags Íslands.
 - Fagleg umsjón og stefnumótun er í höndum starfshóps;
 - einnig tækninefnd með aðkomu stofnana.
 - Styrkt af AVS Rannsóknasjóði.
 - Unnið verður á kostnaðargrunni, þ.e.a.s. ekki með hagnað að markmiði.
- Unnið með fulltingi og aðkomu stjórnvalda.

5

Verkefnið, 1. áfangi af þremur: Yfirlýsingin

- Í ágúst 2007 var yfirlýsing um ábyrgar fiskveiðar Íslendinga gefin út.
- Yfirlýsingin var undirrituð af sjávarútvegsráðherra, forstjóra Hafrannsóknastofnunarinnar, Fiskistofustjóra og formanni Fiskifélags Íslands.
- Yfirlýsinguna má lesa á vefnum www.fisheries.is.

6

Verkefnið, 2. áfangi af þremur: Almenna merkið

- Ákveðið hefur verið að auðkenna íslenskar sjávarafurðir sem unnar eru úr afla í íslenskrri lögsögu með séríslensku merki.
- Þetta merki vísar til íslensks uppruna afurðanna og ábyrgra fiskveiða, sbr. yfirlýsingin.
- Merkið má nota á afla íslenskra fiskiskipa úr deilistofnum sem lúta heildarstjórnun.
- Heimilt verður að nota merkið á öllum mörkuðum fyrir sjávarafurðir.

7

Fyrsta kynning

- Verkefnið, ásamt almenna merkinu, verður kynnt á Íslensku sjávarútvegssýningunni, 3. október 2008.
- Helsti markhópur kynningarinnar er blaðamenn alþjóðlegra sjávarútvegsblaða.

8

Verkefnið, 3. áfangi af þremur: Vottun og umhverfismerki

- Hagsmunaaðilar í sjávarútvegi hafa ákveðið með fulltingi stjórnvalda að óska eftir vottun óháðs og alþjóðlega viðurkennds, fagglits vottunaraðila til að staðfesta ábyrgar fiskveiðar Íslendinga.
- Vottunaraðili mun vinna eftir kröfulýsingu. Kröfulýsingin byggir á leiðbeiningum FAO, Matvæla- og landbúnaðarstofnunar Sameinuðu þjóðanna.
- Áætlað er að vottun fyrstu stofna geti legið fyrir í árslok 2009;
 - fyrirvari varðandi stöðu faggildingar.

9

Viðfang kröfulýsingar um ábyrgar fiskveiðar

- Viðkomandi afurð kemur úr tilteknum fiskistofni; veiðar úr þeim stofni eru ábyrgar.
- Í þessu felst:
 - Ákvörðun um heildarafla viðkomandi tegundar byggir á vísindalegri ráðgjöf sem hefur ábyrga/sjálfbæra nýtingu að markmiði;
 - Ákvörðun um heildarafla er framfylgt með skilgreindum hætti;
 - Áhrif veiða á vistkerfið eru lágörkuð með skilgreindri aðferðafræði;
 - Afurðin er í raun unnin úr hráefni úr umræddum afla;
 - vottun rekjanleika/“Chain of Custody” skv. sérstökum staðli um það efni.

10

Þáttur sjávarútvegsfyrirtækja

- Fyrirtækið:
 - hefur öll tilskilin leyfi og uppfyllir kröfur eftirlitsaðilans;
 - heldur sig við að veiða sinn hlut í heildarafla;
 - innri stjórn fyrirtækis á nýtingu veiðheimilda;
 - afurðin kemur úr þeim afla.
- Kröfur taki til ofangreindra atriða,
 - rekjanleikakerfi varðar leiðina.

11

Styrkleikar fyrirkomulagsins

- Kröfulýsing uppfyllir efnisskilyrði leiðbeiningarreglna FAO.
- Hagsmunaaðilar og stjórnvöld eru tilbúnir að uppfylla kröfurnar.
- Staðfesting þess að kröfur eru uppfylltar kemur frá alþjóðlega viðurkenndum, fagglitum, óháðum vottunaraðila;
 - engir hagsmunahópar eða baráttusamtök koma þar að máli.
 - ekki utanaðkomandi “handleiðsla” um þróun fiskveiðistjórnunar.

12

II. Umræða um almenna þætti

13

Vottun er markaðsverkefni á vegum hagsmunaaðila í sjávarútvegi

- Vottun ábyrgra fiskveiða og umhverfismerki er tæki til notkunar á markaði fyrir sjávarafurðir;
 - er á forræði og ábyrgð hagsmunaaðila í sjávarútvegi;
 - beinist að innkaupastjórum stórra matvælakeðja og neytendum;
 - felur í sér samstarf ólíkra aðila, bæði opinberra aðila og einkaaðila, og snýst um heildarhagsmuni.

14

Vottun er ekki rannsóknir, ráðgjöf eða fiskveiðistjórnun

- Vottun er ekki hafrannsóknir né heldur fiskveiðiráðgjöf;
 - vottun snýst m.a. um að staðfesta að hafrannsóknir og fiskveiðiráðgjöf byggja á viðurkenndri aðferðafræði, t.d. með tilvísun til ICES eða annarra alþjóðlegra sérfræðiaðila.
- Vottun og umhverfismerki er ekki fiskveiðistjórnun
 - fiskveiðistjórnun verður áfram viðfangsefni stjórnvalda.
- Vottun þriðja aðila felur í sér mat á frammistöðu stjórnvalda við fiskveiðistjórnun sem tryggir aðgang sjávarafurða að mörkuðum.
 - Uppfylla stjórnvöld þær kröfur sem þau hafa sjálf undirgengist á alþjóðavettvangi?

15

Alþjóðleg umræða um áhrif vottunar á markaði

- Umræðan hefur mikið breyst á liðnu ári:
 - Snýst um aðgengi að markaði, einkum þegar veiðar á vegum þróunarlanda eiga í hlut.
 - Samdóma álit að ekki muni fást hærra verð.
 - Kostnaður er ekki greiddur af verslunum heldur leggst á framleiðendur.
 - Umræða um réttláta þátttöku kaupenda í kostnaði, einkum af hálfu þróunarlanda.

16

Jákvæðar viðtökur erlendis

- Stórir kaupendur fagna því að Íslendingar ætla út í sjálfstæða vottun.
 - Flestar stærri matvælakeðjur hafa sett sér, eða vinna að því að setja sér, sína eigin innkaupastefnu
 - birting í ársskýrslum og á heimasíðum.
 - Hyggjast ekki versla með fisk sem fenginn er með ofveiði.
 - Munu selja bæði vottaðan og óvottaðan fisk, en kjósa fremur vottaðan.
 - Munu sjálfir leggja mat á hvort auðlindanýting og stjórnun sé í lagi þegar um óvottaðan fisk er að ræða.
- Vottun og séríslenskt umhverfismerki er mikilvægur stuðningur við íslenska fiskveiðistjórnun og sölu íslenskra sjávarafurða erlendis
 - sameiginleg vottun fiskveiðistjórnunar skapar ýmsa möguleika á fjölbreytni í markaðssetningu.

17

Takk fyrir áheyrnina!

18